

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 37.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 1. aprila 1940

Cena posamezni številki din 1'50

Pravica podjetij

Vse premalo cenijo oblasti pa tudi široka javnost veliko delo, ki ga opravljajo v korist vse celote zlasti velika podjetja. Nekatera teh podjetij zaposlujejo na stotine delavcev in nameščencev, nakateri celo na tisoče, da so celi okraji odvisni od nemotnega obratovanja teh podjetij. Celotno vasi, tudi večji kraji žive od teh podjetij in hipoma bi nastala največja beda, če bi se ustavilo delo v teh obratih. Zadostuje, če spomnimo samo na črne dni, ki so jih preživljali naši premogovni revirji, ko so reducirane naročbe državnih železnic reducirale obratovanje v premogovnikih tudi le na dva dni tedensko.

Pomen teh podjetij za javnost ni prav nič zmanjšan zaradi okoliščine, da imajo lastniki teh podjetij tudi svoj osebni dobiček od njihovega obratovanja. Kajti ti lastniki bi mogli prav tako dobro živeti, če bi svoj denar investirali namesto v riskantna podjetja v hranilnice, ker bi mogli samo od obresti svojega kapitala prav tako dobro živeti.

Stvar je namreč v tem, da mora vsakdo, ki investira denar v podjetje, tudi delati in da v podjetja naloženi denar propade, če podjetja ne obratujejo, če se dobro ne vodijo. Kdor ima veliko industrijsko podjetje, ta mora gledati ne le na to, da ima zadosti obratnega kapitala, ta mora tudi poskrbeti, da ima zadostno surovin, da je njegovo podjetje strokovno na višku, da ima tako moderne stroje, ki mu omogočajo uspešno konkurenco tudi z najboljšimi enakovrstnimi tujimi podjetji, ta si mora zagotoviti zadostno število strokovnjakov in ta mora navsezadnje najti še odjemalce za svoje izdelke. Kajti tudi najboljši izdelki se ne prodajo sami od sebe, temveč je treba delati, da se odjemalci pridobijo. Vse te naloge in zato jih zveza le podjetnik, ki je s sreem zvezan s podjetjem, ki vloži v podjetje ne samo svoj denar, temveč tudi svojo voljo in svoje sposobnosti.

Pa še eno dolžnost ima poleg vseh prejšnjih — in vse prej ko lahkoh nalog — vsak podjetnik, da namreč zbere še denar za davke, za socialne dajatve in tudi še za dobrodelne in narodne namene, kar se tudi zahteva od njega. Zlasti pri nas v Sloveniji, kjer so samoupravne in socialne dajatve najvišje, ni za podjetnika lahko, da ostane kljub temu višjim dajatvam še vedno konkurenčen z drugimi podjetji, ki teh dajatev plačujejo manj.

Če podjetnik vse te naloge uspešno reši, da njegovo podjetje dela, da zaposluje delavstvo, da odreja redno za državo in samoupravna telesa davke, da redno pošilja tudi svoje prispevke za razne socialne dajatve, potem ima tak podjetnik tudi nesporno pravico, da se njegovo delo tudi ceni in da se potrebe njegovega podjetja tudi upoštevajo.

Ta pravica podjetnika in podjetja pa se je pri nas le prepočisto brezobzirno prezirala. Le prevečkrat se je dogodilo, da so v najbolj kočljivih zadevah, ki jih more pravilno presoditi samo praktični strokovnjak, zlasti podjetnik, odločali ljudje, ki teh zadev sploh poznali niso. In tako se je zgodilo, da so bila podjetja brez vsake

lastne krivde nakrat brez surovin, pa čeprav so imela denar za nakup teh surovin pripravljen; tako se je dogodilo, da niso mogla podjetja spraviti na trg svojih izdelkov, pa čeprav je bila konjunktura ugodna. Velikanska škoda se je s tem delala našemu gospodarstvu, v silno stisko se je spravljalo delavstvo, ki je ostalo na mah brez dela.

V takšnih trenutkih se je z vso jasnostjo pokazalo, kako velika podjetja opravljajo koristno funkcijo za vso javnost in kako bi morala zato oblastva kar najskrbneje gledati na to, da se delovni pogoji za podjetja ne poslabšajo v tej meri, da bi bilo njih obratovanje ogroženo.

Že celo pa bi morala oblastva gledati na to zaradi rednega do-

toka davkov. Kajti ta velika podjetja plačujejo milijone dinarjev za carino, milijonske zneske tudi za pridobitno, poslovni promet in druge davke. In tudi če katero teh podjetij ne bi nič plačalo neposrednih davkov, so vendar že posredni davki, ki jih dobe država in samoupravna telesa od teh podjetij tako veliki, da bi že samo zaradi njih morala z največjo rigo-

roznostjo upoštevati interese teh podjetij.

Zato je tudi v interesu države in vse javnosti, da se pravica podjetij v polni meri upošteva, da se vse zahteve podjetij skrbno prouče in čim hitreje tudi upoštevajo, kajti napredek vsega našega gospodarstva je direktno odvisen od tega, kako se ta osnovna pravica podjetij spoštuje.

Občni zbor Društva industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani

Malo se sliši v širši javnosti o delu Društva industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani, zato pa je notranje delo društva tem intenzivnejše in tem bolj pomembno. Kajti v tem društvu so združena naša velika podjetja, ki dajejo stotinam in tisočim našim ljudem kruha in zaslužka. Ugodno stanje teh podjetij pomeni zato tudi ugodno stanje našega gospodarstva, kakor se na drugi strani tudi vse težave našega gospodarstva takoj živo občutijo v teh podjetjih. Zato pa tudi ni društva, ki bi moglo tako natančno pregledati razvoj našega gospodarstva kakor ravno Društvo industrijcev in veletrgovcev. Zato pa tudi občni zbor društva ni le internega pomena, temveč bi moral zanimati vso našo javnost, zlasti pa vse one, ki odločujoče vplivajo na naše gospodarsko in javno življenje.

To tem bolj, ker društvo na svo-

jih občnih zbora redno podaja objektivno in izčrpno sliko o vseh pojavih, ki so važni za razvoj slovenskega gospodarstva. V poročilih predsednika društva se naravnost podajajo smernice, po katerih bi se moralo razvijati ne le naše gospodarstvo, temveč v mnogih ozirih tudi naše javno življenje. Zato smatramo tudi za potrebno, da o občnem zboru društva poročamo malo obširneje.

Občni zbor Društva industrijcev in veletrgovcev je bil v sredo v društveni dvorani. Otvoril ga je predsednik Stane Vidmar, ki je po uvodnih formalnostih pozdravil vse zborovalce, zlasti pa:

zastopnika Zbornice za TOI in predsednika njenega trgovskega odseka Albina Smrkolja ter konzulenta Zagarja, zastopnika Zveze industrijcev tajnika Gorjupa, zastopnika Zveze trg. združenj

podpredsednika Verbiča in tajnika dr. Pustiška,

predsednika Združenja trgovcev v Ljubljani Viktorja Medena in tajnika Šmuca,

zastopnika Trg. društva »Merkur« tajnika Agnola, zastopnika Ljubljanskega velesejma ravnatelja dr. Dularja ter zastopnike tiska.

Nato se je spominjal umrlih članov, in sicer častnega člana Kuncu, Franca Hočevarja in Gustava Stigerja. Njih spomin so zborovalci pietetno počastili.

V imenu Zbornice je nato pozdravil občni zbor njen zastopnik Albin Smrkolj ter želel občenemu zboru poln uspeh, društvu pa, da bi tudi v novem poslovnem letu enako uspešno delovalo kot doslej. (Odobravanje.)

Sledilo je veliko, globoko zajeto in ponovno z odobravanjem prekinjeno

strogosti pogojev, moramo pa tudi konstatirati, da sta napetost in nezaupljivost povzročale, da so nekateri trgovci hoteli lahkomišlno izrabiti razmere in so na čisto netrговski način odklanjali izpolnitev svojih obveznosti.

Na društvo so prihajala obvestila, da so člani prejeli od nekaterih takih »tudi-trgovcev« na svoje opomine namesto plačila odgovore, naj se puste pri miru, češ da bo vojna, moratorij itd. Takšni odgovori so seveda zelo poslabšali situacijo, pred vsem pa so najbrž pokopali za vedno zaupanje v te trgovce same. Zaradi takih pojavov pa so seveda trpeli tudi poštejni, pravi trgovci, ki so se trudili zadostiti svojim obveznostim.

Kakor hitro pa so se razmere vsaj nekoliko razčistile, je tista industrija, kateri so pač sredstva dopuščala, takoj olajšala pogoje svojim starim odjemalcem. Žal pa nista ne domača industrija in ne veletrgovina po veliki večini tako fundirane, da bi lahko še kar naprej kreditirale odjemalce, same pa svoje nabave krile v gotovini, kakor se to od njih zahteva. Zato na izpremembe dobavnih pogojev kljub najboljši volji za enkrat ni mogoče misliti. Krivda pa ni na naši industriji in veletrgovini, kar prav posebno poudarjam, ker sta se v javnosti radi nepoučenosti pogosto napadale baš veletrgovina in industrija. Krivda je izven našega območja in smo sami ravno tako zajeti od posledic vojne kakor vsi drugi.

Prav isto je s porastom cen. Nekateri si to strašno enostavno predstavljajo. Tovarnarju ali veletrgovcu se ponoči sanja, pa zjutraj navije cene za kakih 20% navzgor brez pravega razloga. Tako si predstavljajo to stvar naivni modrijani. Niti ne sanja se jim, da so med tem inozemski dobavitelji ogromno zvišali cene surovinam, da so zvišane carine z zvišanjem agia, da smo zvišali mezde in davke itd., itd. Kljub temu pa se izdelki niso podražili v isti meri kot surovine, režijska in davščina. Potrebno pa bi bilo, da zabavljaji pa tudi merodajni faktorji dobro premislijo, kam vodi takšna politika cen kakor se pri nas propagira in zahteva. Pomislijo naj samo, kakšno danes rapidno naraščajo v inozemstvu cene, pomislijo naj, da danes za izkupiček, v katerem je že vsebovan tako imenovani zaslužek ali dobiček, sploh ne dobimo več iste količine blaga, brez ozira na slabšanje kakovosti. O zaslužku ali dobičku ni več govora! Za izkupiček ne moremo več kupiti vsaj istega kvantuma, kar pomeni, da nismo nič zaslužili. Iz dneva v dan pada kvantum, padajo zaloge, ko bo pa

poročilo predsednika Staneta Vidmarja

Tudi letos polagamo obračun društvenega delovanja v izrednem času in pod vtisom usodnih dogodkov. Društveno delo je točno registriralo posledice političnih dogodkov na gospodarsko delavnost. Iz statističnih podatkov posameznih oddelkov društvenega urada se prav jasno odražajo vsa vihravost, negotovost in vznemirjenost gospodarskega dela.

Ni čuda! Že likvidacija Avstrije je v mnogočem izpremenila gospodarske pogoje, okupacija bratske Češke je zadela v živo naše gospodarstvo, pregaženje Poljske in s tem zvezani dogodki, izbruh vojne, blokada itd. pa so prav v temeljih potresli naše gospodarstvo. Dolgotrajne zveze so bile čez noč porušene, dotok surovin prekinjen, izvozne prepovedi v glavnih državah-dobaviteljicah so še bolj skrajšale možnost nabave potrebnega blaga, uvozne omejitve in ukinitve pa so izpopolnile, rekel bi, zadnjo vrzel v pregrajah, ki so obdale naše gospodarstvo. Odveč bi bilo ponavljati, s kakšnimi težavami se je borila in se še bori naša industrija in v kako težaven položaj je zašla naša trgovina. Ogromnim zunanjim oviram in zaprekam se je pridružilo še domače nerazumevanje, pomanjkanje smisla in sposobnosti za ukrepe, ki bi preprečili zastoj in nepopravljive izgube. Zavlačevanje uvoznih dovoljenj nas je stalo ogromno denarja. Ne samo to, da smo zamudili ugodne prilike, ko bi se lahko dobili brez težav dovolj surovin in blaga, z zavlačevanjem smo zamudili tudi ugodne cene, da smo končno za odobrene zneske dobili komaj po-

lovico listega blaga, ki bi ga za ta znesek nabavili lahko, če bi dobili dovoljenja pravočasno. V takih časih se pač mora nehati prav vsa komednost, počasnost in brezbrzičnost, ker moramo vsak zamujen trenutek drago plačati z zdravimi devizami. Takšno gospodarjenje je v resnici zapravljanje narodnega premoženja. Zadosti smo že napravili narodnega premoženja, da bi lahko ta šport enkrat za vselej opustili.

V takih časih bi morale Narodna banka ali druge privilegirane državne ustanove nemudoma priskočiti industriji in uvoznikom na pomoč s ceninimi krediti, da bi se pravočasno in obilno lahko založili s potrebnimi surovinami po normalnih cenah. Gospodarska politi-

ka mora biti iniciativna, videti mora v naprej, ne pa pustiti se vleči daleč za dogodki, ker postane sicer namesto motorja navadna cokolja, ki zavira tudi privatno iniciativnost. Prav gotovo bi se naval draginje lahko zadržal še lep čas, če bi se skrbelo za pravočasno založitev in izpopolnitev zalog. Ko je nesreča že tu, se začne konference, ankete itd., potem pa še dolgo nič. V svetu pa cene rastejo, da človeku kar sapo jemlje. Nato pridemo s protidraginjskimi ukrepi, uredbami o kontroli cen itd. Vse ti ne pomagajo, če smo pa blago drago plačali.

Pa še na eno stvar moram opozoriti pri tej priliki. V mislih imam

vpliv vojnih dogodkov na poslovne pogoje.

na prodajne pogoje predvsem. Veliko je bilo očitkov in zabavljanj na račun industrije in veletrgovine zaradi prenehanja prodaj na kredit. V resnici je bil to eden največjih udarcev za malo trgovino, zlasti za finančno slabotnejše male trgovce, ki so vse svoje delo bazirali na kreditih veletrgovca ali industrije. Naenkrat pa jim je ta opora odvzeta. Razumljivo je bilo razburjenje in ogorčenje. Toda neupravičeno se je očitala krivda za te izpremembe industriji in veletrgovini. Radi negotovosti v vsej Evropi so inozemski dobavitelji do malega brez izjeme izpremenili svoje dobavne pogoje, pa so se iz te strani nehale dobave na odprt račun naši industriji in veletrgo-

vini. Na žalost večji del industrije, zlasti domače, in pa veletrgovine ne razpolagajo s tolikimi sredstvi, da bi plačevali svoje surovine in blago vnaprej, sami pa prodajali še dalje na odprt račun in na daljše plačilne roke. Velik del domače industrije je zato prišel v težko situacijo, ko je moral svoje nabave nakrat plačati v gotovini, pri tem pa še predhodno poravnati odprte salde, brez ozira na zapadlost. Svojih terjatev pa ni mogla industrija in veletrgovina likvidirati, ker so razmere onemogočile mnogim trgovcem plačila, ker tudi sami svojih dolžnikov niso mogli pripraviti do tega.

Kakor je gotovo, da se je včasih brez potrebe pretiravalo glede

pege dne prišel obrat, ko bodo padle cene, pa ne bo nikogar, ki bi zahteval, da se mora prodajati blago po nabavni ceni plus odstotek zaslužka. (Tako je!) Takrat bo naenkrat zopet popolnoma svobodna trgovina, kontrola cen bo izgubila in trgovci bo pod silo razmer in konkurence moral prodajati po dnevni ceni brez ozira na višjo nabavno ceno. Konkurent, ki bo kupil kasneje, bo imel nižje cene in najbrže še boljše blago. Moral mu bo slediti in gledati, da se čim prej otrese stare zaloge ob čim manjši izgubi. Tepen pri porastu cen, tepen pri padanju cen! Vse to se mora upoštevati, kadar se izdajajo odredbe in uredbe.

Uradnikom naj se zvišajo plače.

Razumemo zaskrbljenost radi porasta cen. Poudarjamo že leta, da prejemki državnih in javnih nameštencev absolutno niso v skladu z razmerami in cenami. Dobra uprava je s slabo plačanimi nameštenci nemogoča! Sredstva za izboljšanje prejemkov, in sicer temeljito izboljšanje, se morajo najti. In dobila bi se, če bi se izvedla revizija uradništva, da bi se plačevali le tisti, ki v resnici delajo, ne pa tudi tisti, ki prihajajo samo

po plače. Tudi revizija pokojnin bi dala ogromne milijone. Začne pa naj se čiščenje pri vrhu in ne pri slugah in dnevničarjih.

Se o eni točki moramo izpregovoriti prav resno besedo.

Čisto nerazumno je, da se vsi ukrepi, ki težko posegajo v gospodarstvo, skušajo tako tajinstveno, brez zaslivanja in brez posvetovanja. Kar čez noč planejo nad nas s težkimi reformami, ki nalagajo nova bremena. Presenečajo nas z novimi odredbami, ki se potem kmalu pokažejo neizvedljive in deloma celo škodljive. Čemu to? Kaj ne bi bilo mnogo bolje, če bi se sklicale gospodarske organizacije in korporacije, pa se z njimi prijateljsko pretresli vsi načrti? Koliko boljši bi bili ti ukrepi in uredbe! Brez razburjenja bi se lahko izvedli in prav gotovo bi bil cilj hitreje dosežen. Pridobila bi država, prihranili bi tudi mi, četudi bi več plačali, ker bi si prihranili sekature, prihranili bi si ogromno neproduktivnega dela in skrbi, napeli bi vse svoje sile v prid svojemu poslu, ki bi boljše uspeval in več tudi nosil fiskusu.

Čemu je potrebno, da imamo sedaj toliko razburjenja radi

in toliko odstotkov plač za davke, pa naj si potem finančna uprava sama deli to po svojih kontih, če že mora tako biti. Sedaj pa pri najboljši volji nikdar ne vemo, kaj in koliko moramo plačati. Morda najpametnejši način bi bil novi bolgarski sistem, ki je nekak davek na promet, urejen po strokah in je enoten, brez vse te nepregledne kompliciranosti. Tudi za knjigovodstvo je mnogo praktičnejši, ker zajema le promet, pa je zato tudi kontrola mnogo lažja.

Za pošteno in točno napoved, za preprečevanje utaj itd. pa je najboljši in najzanesljivejši sredstvo pametna, znesljiva višina davkov. Davčna morala je tem popolnejša, čim znosnejša so bremena in čim pravičnejše in čim doslednejše se pobirajo. Če jemlje davčna uprava preveč in ne pripušča davkoplačevalcu primerne odškodnine za vse njegovo delo, brige in riziko, je jasno, da ji skuša prikriti kar more. Če pa je odmera zmerna in pravična, potem bo le malokdo tako nespamet, da bi se izpostavljaval vsem neprijetnostim in nevarnostim, ki jih lahko povzroči prikrievanje in utajevanje. Torej ne kazni, temveč zmernost in pravičnost v odmeri sta temelj davčne morale!

Stopnje naše nove davčne reforme so v veliki večini pretirane in kalkulirane na dosedanje osnove, ki so bile nekak tih kompromis in ublažitev previsoko navitih stopenj. Sedaj pa se za mnogo podjelji bistveno menjajo osnove, istočasno pa dvigajo stopnje posameznih davčnih vrst. Pri nas bo sicer efekt nove reforme v glavnem le v toliko, kolikor so povišane stopnje, kajti vse drugo je pri nas, vsaj v ogromni večini že itak bilo in nam prinaša reforma le še nekoliko več dela in sitnosti s kompliciranostjo knjigovodstva. Da bi se pa ta reforma in njeni predpisi izvedli na celi črti, tudi po drugih delih države, pa pri najboljši volji ne moremo verjeti. Trdno smo prepričani, da mora slediti sedanji reformi takoj nova in praktičnejša. Zato ponovno zahtevamo, da se z nami predelajo načrti, ne pa sklicujejo ankete po izvršenem dejstvu, ko

je jasno, da je težko popravljati in umikati.

Se eno zadevo moram omeniti, ko opisujem razmere, v katerih smo delali v preteklem letu. V mislih imam

bencinsko uredbo,

ki je težko prizadela vse naše gospodarstvo. Ne mislim se spuščati v vzroke, ki so privedli do te uredbe, kajti ob pregledu vsega, kar se je doslej že pisalo v tej zadevi, gre bolj za bencinsko afero, kot za bencinsko uredbo. Prepričanje, da gre tukaj za grobo in brezvestno izigravanje dogovora med državo in kartelom je tako splošno, da ga bo težko omajati. Z molkom pa se bo stvar še manj pojasnila. Molč daje le še več pobude vsem mogočim domnevam in sumnjam. Največ ogorčenja pa je vzbudilo dejstvo, da moramo račun nepravilnosti, ki se očitajo kartelu, plačati sedaj mi in ne kartel! Nam so odrejene sedaj tako malenkostne količine bencina, da so naši poslovni avtomobili brez vrednosti. Naši tovorni avtomobili so nam le še v breme in vračamo se zopet h konjski vpregi. Vidimo pa, da je bencina v resnici dovolj, pa imamo vtis, da gre le za pritisk za zvišanje cen. Ko bo cena tako visoka, kakor se želi, pa bo bencina gotovo dovolj. Je to nezdrava in nevarna igra, ki je tudi mogočnemu kartelu ne svetujemo.

Pri tej bencinski zadevi, pa je posebno

težko eksistenčno vprašanje naših potnikov in zastopnikov.

Ne samo, da so oni izgubili v zadnjem času že večino inozemskih zastopstev, jim je vzeta sedaj še možnost potovanja. Zastopnik mora veliki del dežele v enem dnevu, da stroški niso preveliki. Brez avtomobila je to nemogoče in predrago. Z dodeljeno količino bencina pa ne more nikamor. Ali naj ti naši sodelavci sedaj žive od zraka? Zopet odredba, ki bi bila gotovo bolj premišljena, bolj pravična, če bi se poklicali praktični gospodarji v posvet.

Notranje delovanje društva

Lahko bi nadaljevali z opisovanjem vseh mogočih odredb in uredb in vseh mogočih dogodkov, ki so v tem letu vplivali na razvoj gospodarstva, a bilo bi to preobširno. Vsi dogodki so se vedno verno odražali v poslovanju našega društvenega urada. Ozka povezanost društvenega dela z delom naših članov se vidi iz valovanja dela in uspeha v posameznih oddelkih našega urada. Trenutno prekinjenje prodaje na kredit je istočasno ustavilo in zavrglo delo v našem informacijskem uradu. Insolventni oddelek pa je pod vplivom krize zopet napram lanskemu letu zaznamoval večjo delavnost in večjo aktivnost. Gospodarska zadruga članov našega društva, ki je stopila v življenje lansko leto, se je izkazala kot zelo koristna ustanova. Da je društveno premoženjsko stanje tako ugodno, gre prav posebna zasluga blagajniku g. direktorju Ljubiću, ki je neumoren in najaktivnejši član naše uprave, pa smatram za svojo dolžnost, da se mu najiskreneje

zahvalim. (Živio.) Pa tudi vsem ostalim g. odbornikom se zahvaljujem za vztrajno in požrtvovalno sodelovanje. Bil bi pa krivičen, če ne bi pri tej priliki opozoril tudi na vodstvo društvenega urada, ki je v teh kritičnih mesecih pokazalo vse svoje izredne sposobnosti, pa tudi vso svojo ljubezen do društvenega dela. Mislim, da govorim tudi v imenu obnega zbora, če izrekam g. Prezelju za njegovo vnemost in trud vse priznanje in zahvalo, ki gre ravno tako tudi njegovemu tovarišu ing. Koreninju. (Bravo!) Pohvaliti pa moram tudi delo vseh ostalih naših uradnikov in uradnic.

Zaradi tega in pa z ozirom na razmere je društvena uprava tudi na novo uredila in popravila prejemke društvenih nameštencev.

Društvena uprava Vam danes polaga obračun društvenega dela. V zavesti uspešno izpolnjenih nalog stopata tako uprava kakor tudi vodstvo društvenega urada pred občni zbor.

Pripravljani na žrtve, a zahtevamo tudi svoje pravice

Živimo v zelo kritičnih časih, polnih negotovosti, polnih nevarnosti. Zato se mi zdi potrebno še posebej poudariti ob koncu, da se točno zavedamo vsega tega, a tudi svojih dolžnosti. Če torej kritikuemo, delamo to le zato, ker smo trdno prepričani, da bi se dalo vse to napraviti bolje in pa, ker mislimo, da bi se baš v takih časih moralo izogibati prav vsaki napaki, ki po nepotrebnem ustvarja nezadovoljstvo in razburjanje.

Baš ti časi zahtevajo vsepovsod preudarnost temeljite priprave in sodelovanje vseh. Potrebno je odkrito zaupanje tako od zgoraj navzdol kakor od spodaj navzgor, odstraniti je treba vse tisto, kar razdvaja, kar ubija veselje do dela, vse, kar škoduje skladnosti in ubranosti javnega dela in življenja.

Mi se točno zavedamo svojih dolžnosti, zavedamo se potreb državne uprave, poznamo potrebe

narodne obrambe. In vse te velike potrebe morajo biti baš v sedanjem času brezpogojno krite, zato smo tudi pripravljeni na žrtve. Da pa bomo zmogli vsa te velika bremena, moramo delati, podvojeno delati. In za to delo želimo podporo, zahtevamo popolnega razumevanja, da ne bomo ovirani z nepotrebnimi birokratičnimi deli. Zahtevamo pa tudi upoštevanje naših predlogov, ki izvirajo iz kakih sebičnih nagibov, marveč iz temeljitega poznavanja gospodarskega življenja.

Naj bodo na merodajnih mestih prepričani, da je za nas danes premoženjsko vprašanje mnogo manj važno, kakor je važno vprašanje naše državne in narodne svobode in samostojnosti. (Dobro je!) Mi morda mnogo bolje vemo, kaj pomeni za nas svobodna samostojna država, kot pa marsikdo, ki razklada svojo modrost o tem na dolgo in široko. Nas ne more zmotiti nobena propaganda, nobene Potemkinove vasi. Mi gledamo trezno in jasno skozi meglo propagand in skozi kulise in vemo, da je morda malokje v Evropi tako, kakor je danes v Jugoslaviji in le želimo, da bi ves naš narod tako točno in jasno, kakor mi, spoznal ogromno razliko med življenjem pri nas in drugod, ker bi bil to največji prispevek k narodni obrambi. (Tako je!) Spoznanje pa, da je pri nas bolje kot drugod, da je naša država kljub vsem nedostatom danes nekaka obljubljena dežela, to spoznanje nas podžiga, da z vsemi silami delamo in se trudimo, da se napake odpravijo, ker vemo, da je zadovoljen narod najtrdnjše jamstvo svobode in neodvisnosti. (Odobravanje.)

Spoštovana gospoda! Smatral sem za potrebno, da poudarim, kako gledamo slovenski gospodarski ljudje na vsa ta vprašanja, ker vidim, da se še vedno popolnoma napačno sodi in ocenjuje naše delo. Priznam, da so morda izjeme tudi pri nas, kakor povsod. Toda preko teh smo se sodobni slovenski gospodarski delavci že davno otresli tistih majhnih in ozkih nazorov, ki so videli v gospodarski delavnosti le sredstvo za kupičenje dobrin radi kupičenja samega in zadovoljitve grabežljivosti in lakomnosti. Sodobni slovenski gospodarski delavec ne vidi v svojem podjetju svojega premoženja in objekta eksploatacije, marveč vidi v tem nekako javno narodno ustanovo, katere naloga je dvigovanje in organiziranje produkcije in razdelitve dobrin, dvig in krepitev vseh pripadnikov in sodelavcev, ustvarjanje novih delovnih možnosti, boljše delovnih pogojev in s tem dvigovanje življenjskega standarda in blagostanja.

Svojo nalogo vidimo v organizaciji dela za gospodarsko osamosvojitve in neodvisnost, zbiramo drobne gospodarske sile, da jih povežemo v močne gospodarske sklope, ki bodo zajezili in ustavili vdor tujih gospodarskih interesov, da se končno lotimo velike naloge nacionalizacije vsega gospodarstva. (Bravo!)

Zelimo le, da se končno že tudi v javnosti in na merodajnih mestih prične pravilno presoati naše delo in pravilno ceniti naša prizadevanja, da bomo lahko klavirarji boljše bodočnosti svojega naroda in države. (Živio klici, glasno odobravanje.)

harva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monza in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

nove davčne reforme.

ki se nikakor ne bo mogla obdržati v tej obliki. Če bi se posvetovali, bi mi prav gotovo našli boljše rešitev. Odločno odklanjamo dosedanje omalovaževanje in zapostavljanje, ki dela videz, kakor da smo nekako neenakopravni, manj zanesljivi državljani druge vrste. V zavesti, da delamo mnogo več kot marsikdo, ki nas gleda po strani, zahtevamo pravičnost, poštenost in lojalnost ter polno upoštevanje. Zahtevamo kot konstruktivni faktor prvega reda, da se državna uprava pri ukrepih gospodarske narave brezpogojno in s polnim zaupanjem posvetuje z nami, preden izdaja ukrepe in uredbe. Mi smo vedno in dosledno dokazali, da so nam državni in narodni interesi važnejši od vsega drugega. Nikdar se nismo odtegovali žrtvam in dajanjem, ki so bile potrebne državi, zlasti za narodno obrambo, za katero bomo vedno pripravljeni dati vse, kar premoremo in zmoremo. Toda baš zato

zahtevamo sodelovanje,

ker nočemo delati in skrbeti zato, da bi se podiralo, kar gradimo. Zahtevamo sodelovanje tudi zato, ker po tolikih izkušnjah ne moremo dovoliti, da bi se s trudom pridobljeni denar morda zapravljjal brez potrebe za kake volivne fonde ali zapravljjal z neveslim gospodarjenjem. Zahtevamo sodelovanje, ker ne moremo in ne smemo dovoliti, da bi se industrijska in trgovska delavnost ovirale z ne dovolj premišljenimi ukrepi, ker se s tem manjšajo dohodki, s katerimi se končno krijejo tudi izdatki za narodno obrambo. Hočemo, da ima narodna obramba na razpolago vse, kar potrebuje, ker vemo, da je le v tem jamstvo naše svobode in neodvisnosti.

Tuja velepodjetja treba prijeti.

G. finančni minister je menda prepričan, da industrija kot celota premalo prispeva. Morda bo presenečen, če izjavim, da se v tem strinjamo z njim, toda pribijamo, da se domača, res naša industrija, ni nikdar odtegovala svojim dolžnostim (Tako je!) in prispeva ogromno v razmerju z ono, na vse načine favorizirano in skoraj vseh dajatev oproščeno veliko tujo industrijo, ki je iznosila že ogromna premoženja iz države in ki bi sama lahko s impozantnimi številkami korigirala višino državnih dohodkov. (Živio! Glasno odobravanje.) Ravno tako se umaknejo trdi roki finančne uprave tisti ljudje, ki so trgovali z državnimi in narodnimi interesi in si v kratkih le-

tilih delovanja nagrajili bajna premoženja. (Točno!) Nemogoče je razumeti našemu malemu človeku, da bi moral on resignirati na najpotrebnejše, medtem ko se ta gospoda koplje v izobilju, brez dela in skrbi, pa brez poznanja eksekutorja, davčnih opominov, rubežni itd.

Tudi potrdil o plačanih davkih za nakazilo deviz ne potrebujejo, niti opravljanj in vendar imajo v inozemstvu ogromne naložbe. Tu je treba nujno pričeti z reformami! Kadar se bodo ti krogi zgrabili z železno roko, kljub silnim zvezam in sredstvom, takrat bo ves naš narod z navdušenjem proslavil resnično zaslužnega junaka. Mi razumemo g. finančnega ministra, ne dvomimo v dobro voljo in namene reforme, toda mi vidimo že vnaprej, da bomo namreč udarjeni zopet mi in samo mi, dočim bodo ostali neprizadeti čisto gotovo zopet oni, katere bi bilo potrebno zgrabiti in za katere so upravičene tudi hujše kazenske sankcije kot jih predvideva reforma. V Sloveniji še zlasti s skrbjo gledamo v bodočnost, ker vemo, da je finančna uprava v Sloveniji na višku, dočim imamo glede tega za gotovo druge pokrajine zelo slabo vero. Poleg tega imamo pri nas naravnost ogromne avtonomne doklade, ki napravljajo vsako povišanje osnove toliko težje in usodnejše. Tudi v tem oziru je nova davčna reforma v sedanji obliki nesprejemljiva in neizvedljiva.

Tudi pri izdelavi te reforme nas niso povabili k sodelovanju. Tudi če bi se mislilo na izpremembe sedanjega gospodarskega sistema, ne bi bilo prav nič potrebno takšno postopanje, kajti mi bomo delali in ustvarjali brez ozira na sistem, ker je gonilna sila pri nas veselje do dela (Tako je!) in ustvarjanja, ne pa brezmiselnega grabežljivosti. Izživljamo se v ustvarjanju novih delovnih možnosti, novih eksistence in noben sistem ne bo mogel pogrešati teh pozitivnih konstruktivnih sil! — (Res je!)

Davčni predpisi morajo biti jasni in enostavni

Ko smo že pri davčni reformi, se mi zdi potrebno pripomniti še eno. Vsa dolga leta že poudarjamo, da je potreben naš davčni sistem reforme, toda čisto drugačne reforme. V prvi vrsti sta potrebni jasnost in enostavnost. Sedanja reforma v tem oziru nič ne izboljšuje, temveč je še bolj nejasna. Koliko boljši bi bil za državno upravo in za nas enoten davek! Naj bi se enostavno odredilo toliko

Poročilo tainika Jerneja Jeleniča

Uvodoma omeni, da bo omejil svoje poročilo le na društveno delo, ki ga opravlja društvena pisarna sicer samostojno, a po navodilih društvene uprave.

Društvena pisarna je razdeljena na 4 oddelke, in sicer: informacijski, insolvenčni, izterjevalni in administrativni oddelki.

Informacijski oddelki.

Ta oddelki zbirajo podatke iz vse države in izdaja informacije o vseh tvrdkah, podjetjih, družbah, obrtnikih itd. Leta 1939. je izdal 24 okrožnic o poravnava in konkurzi, ki so izkazovale 158 otvorenih in 270 končanih konkurzov, 311 razglašanih in 225 končanih prisilnih poravnav. Vseh tožb in izvršb nismo objavili v naših okrožnicah, dobili smo jih sicer 19.017, dočim je bilo objavljenih samo 7694. Vprašanja za informacije so se pričela močno dvigati. Zaradi izrednih razmer je povpraševanje sicer popustilo, vendar smo dosegli še številko 9228, kar je dokaz, da imajo člani vedno večje zaupanje do našega informacijskega oddelka. Število izdanih informacij bi se nedvomno močno dvignilo, ako bi se vsi naši člani posluževali tega oddelka. Vsek se lahko prepriča, da so naše informacije izredno in točne, da vsebujejo podatke, ki jih drugod ne dobe, zaradi česar izvedo člani prej za tožbe in izvršbe kakor druge osebe. Čim bi se število vprašanj dvignilo, bi se cene informacij znižale in tudi bi se vsebina informacij pogostje kontrolirala, ter pošiljala interesirancem prostovoljno dopolnila tako, da bi bili člani vedno na tekočem o razmerah vprašanca, ne da bi zato imeli kake nove izdatke.

V društvenem arhivu imamo sedaj nad 200.000 informacij, poleg protokolacij, tožbenih in drugih podatkov. Tudi število dopisnikov po vsej kraljevini prekaša več tisoč oseb.

Tudi z inozemstvom smo še vedno v živahni zvezi.

Društvo si prizadeva čim bolj izpopolniti ta oddelki, da bo ustrezal v vsem in povsod zahtevam članov, pričakuje pa tudi, da ga bodo člani podpirali v tem stremeljenju s čim večjim odjemom informacij.

Ponovno opozarjamo vse člane, da vsakokrat pregledajo naše okrožnice, in gotovo bodo našli ime tvrdke, ki je zanje važna. Za ceno din 10⁰⁰—dobe prepis naj-novejše informacije. Take ugodnosti ne nudi noben poklicni informacijski zavod.

Tajnik Jelenič je nato poudaril, da so informacije oddelka za oblasti nedostopne in da so na razpolago le za zaupno uporabo članov.

Insolvenčni oddelki

Dogodki v letu 1939. so temeljito posegali v normalen razvoj rednega trgovskega poslovanja. Kupna moč širših mas je bila do skrajnosti izčrpana. Odrasla kupna moč je občutil tako industrialec, kakor tudi mali trgovec-detalist. Strah, da bi zaradi tega naraslo število insolventov, se je tudi uresničil v ostalih banovinah, ne pa še v dravski banovini, kjer je celo število insolventov padlo. Dobavljanje blaga le proti gotovini, k čemur so bili naši industriji prisiljeni, vnovčenje prejšnjih blagovnih kreditov, da so si zagotovili denarna sredstva za dobavo surovin iz neklirinških držav, sta splošni gospodarski položaj še poglobljala.

V takih gospodarskih neprijetnostih se pa zelo radi javljajo dolžniki, ki hočejo položaj izkoristiti na račun dobaviteljev. To pa je ravno preprečilo društvo.

Vedno naraščajoče število nalogov in svrhu zastopanja v insol-

ventah priča, da raste zaupanje članstva do društva. Zaradi večjega zaupanja moremo kar najbolje ščititi interese upnikov. Mimo nas ne more danes nihče več izigravati upnikov, ker smo v vsakem insolventnem primeru oni odločilni faktor, ki prijavljeni insolventi narekuje smer poravnave.

Pri tem našem delu se neizbežno zrcalijo nedogledne koristi, ki jih z uvajanjem trgovske morale in preprečitvijo zlorab uživa naš poslovni svet. Naše delo v tem pravcu je rodilo že mnogo uspehov in preprečilo škode, ki bi nastale z množitvijo nepravilnih poravnav. Le redko si kdo upa predlagati poravnavo, ako nima za to pravih pogojev.

V vsej državi je bilo v l. 1938. razglašanih 129 konkurzov in 208 prisilnih poravnav, v letu 1939. pa 158 konkurzov in 311 prisilnih poravnav. V dravski banovini je število insolventov padlo. L. 1938. je bilo 26 konkurzov in 42 prisilnih poravnav, lani pa 23 konkurzov in 40 prisilnih poravnav.

Opominjevalna in izterjevalna služba

To službo opravlja društvena pisarna z razmeroma zadovoljivimi uspehi. Opominjevalni postopek obsega 2 stopnji pritiska na dolžnika, in sicer takozvani »zele- ni opomini«, ki ga pošilja član dolžnikom neposredno in pa društveni opomin, ki ga pošlje dolžniku društvena pisarna po nalogu člana. Tajnik podrobno navaja, kaj vsebuje prvi in kaj drugi opomin.

Poleg tega opravlja društvena pisarna tudi inkaso-službo z osebnimi intervencijami pri dolžniku. Pri inkaso-službi zaračunava pisarna le dejanske izdatke in malenkostno odškodnino za delo.

V preteklem poslovnem letu 1939. je izdala pisarna po nalogu članov nad 1200 opominov.

Dnevno prihajajoča poročila od članov, da so od dolžnikov prejeli plačila neposredno in pa številna plačila, ki jih prejema društvena pisarna od dolžnikov, pričajo o

Direktor Josip Liubič

je nato podal skrbno izdelano in podrobno blagajniško poročilo, iz katerega posnemamo:

Račun bilance izkazuje 246.941 dinarjev aktiv, pri čemer je bogati inventar društva ocenjen z 1 din.

Pasiva izkazuje 228.842 din ter je tu vračunana tudi rezerva v višini 150.000 din. Prebitek v poslovanju znaša 18.098 din.

Vsi dohodki društva so znašali v letu 1939. 161.611 din, od tega samo članarina 147.116 din.

Izdatki so znašali skupno 143.512 dinarjev. Informacijski oddelki imel 16.483 din zgube, ker se člani še vedno premalo poslužujejo informacijske službe in ker se je ta izpopolnila.

Ker so se vse življenjske potrebe občine podražile, je uprava zvišala vsem svojim nameščencem prejemke.

Prosi, da občini zbor bilanco ter račun izgube in dobička odobri, da sprejme predlog, da se pripise dobiček v višini 18.098 din rezervi, ki s tem naraste na 168.098 din.

Z odobravanjem je bilo sprejeto poročilo blagajnika Liubiča in njegov predlog o porabi dobička.

Predsednik Vidmar je nato prečital poročilo nadzorstva, ki sta ga podala gg. Znidaršič in Urbane, ki predlagata razrešnico s pohvalo. (Soglasno sprejeto.) Sledile so

volitve.

Soglasno so bili izvoljeni: za predsednika: Stane Vidmar, industrialec v Savljah;

za podpredsednika: Josip Lavrič, industrialec;

v odbor pa:

Anton Agnola, veletrgovec,

potrebi in učinkovitosti opominjevalne službe. Naj bi se te panoge društvenega delovanja posluževali vsi člani še v večji meri.

Administrativni posli

Administrativni posli so bolj internega značaja in na zunaj manj vidni.

Izmed vseh teh poslov so najbolj obsežni knjigovodstveni in blagajniški posli, saj se je lani izvršilo 10.224 vknjižb. Celotni denarni promet je znašal leta 1939. din 6.236.927⁰⁰—, medtem pri Poštni hranilnici din 1.589.384⁰⁰—, promet v gotovini din 935.701⁰⁰—.

Za svoje člane je izterjal ta oddelki v številnih insolventnih primerih v poslovnem letu 1939. din 962.744⁰⁰—, za din 256.000⁰⁰— več, kakor v letu 1938.

Z administrativnim oddelkom je združena tudi davčna informacijska služba. V tem pravcu smo izdali preteklo leto 12 okrožnic. Odgovarjali smo tudi na številne dopise članov, s katerimi so zahtevali pojasnila v konkretnih primerih o raznih davčnih in taksnih zadevah. S posebnimi obvestili smo redno obveščali društvene člane o zasedanju davčnih in reklamacijskih odborov v Ljubljani, Mariboru, Celju in Novem mestu. V dokaj primerih smo s polnim uspehom intervenirali pri članih reklamacijskega odbora, da so bila prizadetim članom znatno znižana davčna bremena. Neštete so bile končne informacije, ki smo jih dajali v davčnih in taksnih zadevah in jih stalno dajemo, brez vsake odškodnine, osebno ali telefonično.

Društvena pisarna je naročena na vse službene liste v državi in na važnejše časopise dravske banovine.

Število članstva je znašalo koncem leta 1939. 252, a vseh društvenih nameščencev je trenutno dvanajst.

Izčrpal sem naštevane podatkov, ki so važni za presojo, koliko in kakšno delo je opravljal v preteklem letu društvena pisarna in prosim p. t. občini zbor, da vzame to poročilo na znanje. (Odobravanjem.)

Josip Čemažar, tiskarnar,
Franc Heinrihar, industrialec,
Jernej Jelenič, industrialec,
Franc Kham, industrialec,
Zdenko Knez, industrialec,

Josip Liubič, ravnatelj Jugoslav. banke,

Albin Smrkolj, veletrgovec, vsi v Ljubljani;

kot namestniki:

Ferdo Pinter, veletrgovec v Mariboru,

Eygen Ivane, industrialec v Sordražici,

Ivan Prešeren, industrialec v Kranju;

v nadzorstvo:

Franc Urbane, veletrgovec,

Zane Miklave, industrialec, oba v Ljubljani in

ing. Milan Lenarčič, industrialec, Ribnica na Pohorju.

Za pravilno ureditev ben- cinske zadeve

Pri slučajnostih se je oglasil k besedi zastopnik družbe »Motoroil«
g. Gustav Goll. Na kratko je utemeljeval potrebo, da Društvo industrialec in veletrgovec intervenira na pristojnih mestih, da bodo domače tvrdke plačevale isto carino za surovo nafto ko kartel inozemcev, ki plačujejo 50% manj carine kot mi in ostali domači uvozniki surove nafte. Istočasno je zaprosil g. Goll za intervencijo, da bi se izenačila monopolna taksa na petroleje, ki jo plačujejo domače tvrdke, s takso, ki jo plačujejo petrolejski kartel. Kakor je znano je vsa Slovenija že vso zimo brez petroleja. Vzrok je v tem, ker naši grosisti ne morejo več uvažati pe-

troleja iz inozemstva, ker so bile prodajne cene fiksirane, monopolna taksa na petroleje pa je bila znižana po uredbi Samostalne uprave drž. monopola (Službene novine br. 293 od 22. decembra 1939.) kartelu za din 175, za vse domače firme pa samo za din 0²⁵. Tako bi morali domači trgovci prodajati petroleje v izgubo. Ker pa kartel ne uvaža dovolj petroleja, je ostala Slovenija brez petroleja.

Te ugodnosti pa je dosegel kartel na predlog napačnih kalkulacij, ko je napačno navajal stroške proizvodnje, previsoko pa tudi pre-

voznino. Tako je navajal, da znaša povprečna prevoznina 80 par, kar pa je mnogo previsoko, saj znaša prevoznina iz Capruga v Skopje le 35 par.

Izvajanja g. Golla so bila sprejeta z odobravanjem. Predsednik Vidmar je pripomnil, da je že v svojem poročilu omenil bencinsko afero in da predlaga, da se Društvo industrijev in veletrgovec pridruži akciji, ki jo zaradi bencinske afere vodijo že druge organizacije. (Soglasno sprejeto.) Ker je bil s tem dnevnim red izčrpan, je zaključil predsednik Stane Vidmar občini zbor.

Promet s klirinškimi markami

Devizna direkcija Narodne banke je poslala vsem denarnim zavodom naslednje okrožnice:

»Vsi denarni zavodi se obveščajo, da morajo od dneva prejema te okrožnice tako pri nakupu kakor tudi pri prodaji nemških mark v privatnem kliringu na domačih borzah ter za račun svojih komitentov (na blagovni in neblagovni podlagi) postopati na isti način, ki je bil predviden v okrožnici d. št. 29 z dne 28. februarja 1939 za prodajo svobodnih deviz. Pri tej priliki se opozarjate na naslednje:

1. Prijave domačim borzam o skupnem povpraševanju in ponudbi po toč. 1. in 2. navedene okrožnice ko tudi poročilo Narodni banki se morajo izvršiti popolnoma ločeno za nemške marke poleg prijav in poročil za svobodne devize.

2. V poročilih, ki se pošiljajo Narodni banki, se moreta izvršiti ponudba in povpraševanje nemških mark po neblagovni podlagi brez navedbe imen kupcev in prodajalcev, na isti način se mora postopati tudi z zneski do 1000 nemških mark iz blagovnega prometa.

3. Transakcije se morejo izvesti v smislu toč. 3. omenjene okrožnice.

4. Terminalske transakcije se morejo izvrševati do nadaljnje odločbe samo v višini dnevnih tečajev za »promptno«
blago.

S to okrožnico je ustavljena svobodna prodaja oz. nakup nemške klirinške marke, kar je posledica pomanjkanja klirinške marke. Narodna banka uvaša s tem ukrepom sistem doziranja. Povpraševanje po markah se bo krilo s ponujenimi zneski odstotno z ozirom na prijavljene zahteve.

»Jugoslavanski kurir«
poroča, da je padla ponudba nemških mark zaradi vedno večje trgovine s plačili na bazi konla »C«
oziroma na bazi kompenzacij.

Zanimivo je navesti, nadaljuje »Jug. Kurir«, da je nastalo lani v maju ravno takšno zmanjšanje ponudbe klirinških mark ter da je Narodna banka takrat objavila ravno isto okrožnico. Takrat se je oficijalno demantiralo, da bo prišlo do povečanja tečaja klirinške marke. Toda že 9. junija 1939., torej niti en cel mesec kasneje, je že prišlo do dviga tečaja klirinške marke in njen tečaj je skočil od 13⁸⁰ na 14³⁰ din. V trgovskih krogih se govori, da je sedaj nastal popolnoma enak položaj in da je treba računati z dvigom tečaja klirinške marke.

Denarstvo

Čvrsti tečaji na beograjski borzi

Tendence za državne papirje je bila pretekli teden na beograjski borzi zelo čvrsta, predvsem zato, ker je povpraševanje naraslo, pomnila pa je še nadalje majhna. Tendence za državne papirje je tako čvrsta, da bi tečaji še prav zelo narasli, če se ne bi to smatralo za neoportuno.

Od vseh papirjev je najbolj narasla vojna škoda, ki se je dvignila od 433 na 442⁵⁰ din. Tudi vsi drugi papirji so napredovali in 8 odstotni Blair je dosegel tečaj 101⁵⁰.

Značilno je, da se je promet omejil le na nekatere papirje, tako predvsem na dalmatinske obveznice, vojno škodo in 8% Blair. Promet v drugih papirjih je bil neznaten. Ves promet na efekt-nem trgu je znašal 3.385.000 din, za 400.000 din več ko prejšnji teden.

Mnogo bolj živahen je bil promet na deviznem trgu, ki je dosegel vsoto 47⁵ milijona din, za 8⁵ milijona din več ko prejšnji teden.

Svobodni trg je bil v znaku slabosti francoskega franka in angleškega funta. Francoski frank je bil po 108⁶⁴, angleški funt pa po 191⁷⁵. Nazadovanje funta pa je prenehalo ter se je njegov tečaj nekoliko popravil. Ameriški dolar je bil po 55, švicarski frank po 123¹⁸.

V kliringu je bil v nemški marki, kakor navadno, največji promet. Skupno je dosegel promet v markah 1⁸ milijona mark, kar je najvišji promet v letošnjem letu.

Te dni je prišlo tudi do skoka v tečaju za terminalske marke, in sicer na 15⁰⁰ din. Nato je izdala devizna direkcija Narodne banke okrožnico denarnim zavodom, ki jo priobčujemo na drugem mestu

Nadaljnje nazadovanje funta in franka

Na mednarodnem trgu je tečaj angleškega funta in francoskega franka še nadalje nazadoval. Nazadovanje je deloma nastalo zaradi velikih prodaj britanskih in francoskih vrednostnih papirjev v New Yorku. Značilno pa je tudi to, da ni ne francoski niti angleški stabilizacijski fond interveniral v korist dviga tečaja funta in franka. V Ameriki so zato prepričani, da so Francozi in Angleži sami dopustili nazadovanje tečajev, da bi s tem okrepili svoj izvoz. To mnenje je izrazil tudi ameriški finančni minister. Na evropski borzi so se pretekli teden gibali tečaji takole:

	21. III.	30. III.
Pariz	9 ³⁶³	8 ⁸⁸
London	16 ⁵²	15 ⁶⁷⁵
New York	446 [—]	446 [—]
Bruselj	75 ⁹⁰	76 ¹⁵
Amsterdam	236 ⁷⁵	236 ⁸²⁵
Milan	22 ⁵²⁵	22 ⁵²⁵
Berlin	178 ⁷⁰	178 ⁷⁰

Položaj mednarodnih efektivnih trgov je bil pretekli teden miren.

Cena izvozne živine se ne bo zvišala

Minister za trgovino in industrijo dr. Andres je odklonil, kakor se poroča iz Beograda, predlog Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, da se zviša cena živine, ki se izvažajo v Nemčijo in Italijo. Sedanje cene ostanejo še nekaj časa v veljavi, dokler se ne končajo gospodarska pogajanja z Nemčijo in Italijo, ki se začne še ta mesec.

Politične vesti

Predsednik Roosevelt je izjavil novinarjem, da mu je Sumner Welles izročil svoje poročilo. Naloga Wellesa je bila, da zbere poročila o sedanjem položaju v Evropi, ni pa bil pooblaščen, da bi sprejel kako obveznost v imenu ameriške vlade in tega tudi ni storil. Poročila, ki jih je zbral, bodo največje važnosti za USA in njene odnose s tujino. Obvestila, ki so jih dale vlade Italije, Francije, Vel. Britanije in Nemčije bo smatrala washingtonska vlada kot strogo zapurna. Ta obvestila se tičejo ciljev teh držav. Zaenkrat sicer še ni upanja na mir, vendar pa bodo informacije, ki jih je zbral Welles, največje važnosti, kadar bo prišel čas za vpostavitve miru. Na konec svoje izjave se je Roosevelt zahvalil Wellesu za uspešno dovršitev njegove misli ter mu je k doseženemu uspehu čestital.

Nemško zunanje ministrstvo je izdalo pod naslovom »Poljski dokumenti kot predgovodina sedanje vojne« novo belo knjigo, v kateri je objavljenih 16 tajnih dokumentov, ki so jih baje Nemci našli v poljskem zunanem ministrstvu. Ti dokumenti so večinoma poročila poljskih poslancev o politiki Francije, Vel. Britanije in Združenih držav Sev. Amerike proti Nemčiji. V poročilih se navaja, kako so zapadne države in tudi USA pripravljale vojno proti Nemčiji. Posebno se naglašajo protinemško delovanje ameriškega veleposlanca Bullita v Parizu.

Ameriški zunanji minister Hull je energično demantiral resničnost teh poročil ter poudaril, da v dokumentih objavljeno stališče ni nikdar bilo stališče Združenih držav. Prav tako energično je demantiral ameriški veleposlanik Bullitt to, kar se mu pripisuje v nemški knjigi ter dostavil, da je že Roosevelt izjavil, da je treba propagando takšne vrste sprejeti z največjo skeptiko. Tudi poljski veleposlanik v Washingtonu je izjavil, da se ni nikdar razgovarjal z Bullittom o sodelovanju Združenih držav Severne Amerike v evropski vojni.

Berlinski dopisnik švicarske »N. Zürcher Zeitung« piše, da je nemška bela knjiga samo šahovska poteza nemške vlade proti Rooseveltu, ker se sedaj pričenja v Ameriki volivna kampanja za predsedniške volitve. V Berlinu upajo, da bo objava bele knjige izzvala močno reakcijo in okrepila tisto strujo, ki je proti vsakemu vmešavanju Amerike v evropsko vojno. Nizozemski listi pa pravijo, da se Nemčija v tem zelo moti.

Na seji vrhovnega sveta sovjetov je podal Molotov velik ekspozé o sovjetski zunanji politiki. Uvodoma je dejal Molotov, da sta začeli vojno Francija in Vel. Britanija predvsem zato, ker vidita v Nemčiji svojega glavnega nasprotnika svojega imperializma, neprijateljstvo so stališče proti Sovjetski Rusiji pa sta zavzeli, ker ni hotela Rusija pomagati njima v vojni proti Nemčiji. To neprijateljstvo se je posebno pokazalo v finski vojni. Tudi kasneje so pokazali zavezniški svoje neprijateljsko razpoloženje do Sovjetske Rusije. Ker pa ima Rusija interes na tem, da ostane v dobrih odnosih s Francijo, je ustregla želji francoske vlade ter odpoklicala veleposlanika Surića. Zavezniški da bi hoteli Rusiji vsiliti, da gre v vojno proti Nemčiji, toda Sovjetska unija ni bila nikdar orožje tuje politike.

Nato je govoril Molotov o vojni s Finsko, ki jo je slikal na svoj način. Trdil je celo, da so imeli Fini večje izgube kakor sovjetska vojska. V zvezi s finsko vojno je ponovno napadel zavezniške. Molotov je nadalje izjavil, da Sovjetska Rusija nikakor ne bo priznala skandinavске obrambne zveze. Molotov je nato govoril o sovjetskih ločitvenih mejah ter naglasil, da so izraženi odnosi Sovjetske Rusije do Turčije in Irana z nenapadljivimi pogodbama, ki ju je sklenila s tema državama. Ni pa še z Romunijo rešeno vprašanje. Če se z Romunijo rešeno vprašanje, je nadaljeval Molotov. Nikdar se nismo priznali romunske aneksije Besarabije, toda tega vprašanja ne bomo rešili z orožjem. Zaenkrat ni nobene podlage za spremembo odnosov z Romunijo. Vendar pa Sovjetska Rusija ne bi mogla več trpeti podobnega postopka, kakor si ga je dovolila Romunija 1. 1938. v aferi Butenko.

Molotov je nato naslovil na Japonsko resen opomin, da Sovjetska Rusija nikakor ne bi mogla trpeti, da bi se kršili njeni interesi. Odnosi Sovjetske Rusije z Združenimi državami Sev. Amerike se niso poboljšali, čeprav se je trgovinski promet s temi državami povečal. Na koncu svojega govora je

naglasil Molotov, da hoče Sovjetska Rusija ohraniti mir med narodi in da na tem tudi sloni njena nevtralnost, ki preprečuje, da bi se vojna v Evropi razširila še na druge države. Sovjetska Rusija bo zato ostala še nadalje nevtralna. Čeprav se je položaj Sovjetske Rusije zboljšal in njena varnost povečala, zbira vendarle še nadalje svoje sile.

Ekspozé Molotova je doživel v evropskem tisku močan odmev. Nemški listi so zelo zadovoljni zaradi napadov na Francijo in Anglijo, dočim poudarja zavezniški tisk, da je Molotov odločno naglasil, da ostane Rusija še nadalje nevtralna.

Diplomatski urednik Agencije Stefani pravi, da zapadni velesili nočeta pretrgati diplomatskih odnosov s Sovjetsko Rusijo iz treh

razlogov: ker je Rusija dobro pripravljena, ker je nasprotna vojni s Sovjetsko Rusijo Turčija in ker hočejo preprečiti, da nastane še večja zveza med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo.

Britanski veleposlanik sir Steeds se bo za nekaj časa vrnil na svoje službeno mesto v Moskvo.

Bivši francoski min. predsednik Laval bo baje postal francoski veleposlanik v Rimu. Znano Lavalovo stališče je vzrok, da mnogi tega imenovanja ne bi mogli pozdraviti.

V Nankingu so Japonci slovesno vstolili novo kitajsko vlado, ki ji predseduje Vangčinej. Nova vlada, ki ima toliko moči, kolikor jo dobi od japonskih bajonetov, je izdala kot svoj prvi sklep, da se ustavi vse sovražnosti proti Japonski.

Dvanaestine za 4 mesece Finančna samostojnost Hrvatske

Na seji ministrskega sveta v četrtek zvečer so bile sprejete dvanaestine za mesece april, maj, junij in julij ter uredba o finansiranju banovine Hrvatske. Po seji je dal minister dr. Konstantinović novinarjem naslednjo izjavo:

»Sedanji proračun se podaljšuje z ukazom za štiri dvanaestine, in sicer za mesece april, maj, junij in julij, in sicer na podlagi določbe ustave, da more vlada, kadar narodno predstavništvo ne deluje, podaljšati proračun z ukazom za štiri mesece. To se je tudi zgodilo.

Poleg tega so izdane s posebno uredbo tudi potrebne določbe za izvrševanje proračunskih dvanaestin. Kar posebno odlikuje to uredbu je to, da nima že privajenih določb, ki se ne nanašajo na samo izvrševanje proračuna, temveč so sedanje določbe samo čisto finančne narave, ki so v najbližji zvezi ali z državnimi dohodki ali z državnimi izdatki.

Višina proračunskih dvanaestin za štiri mesece znaša približno 5 milijard din. To dejansko ne pomeni povečanja proračuna, ker pada večina anuitet v te štiri mesece in bodo zato ostale dvanaestine nekoliko manjše.

Finančni minister o dvanaestinah

Izdatki za 809,9 milijona din več

Finančni minister dr. Šutej je ob sprejemu proračunskih dvanaestin dal novinarjem daljšo izjavo. Dejal je, da se zaradi izrednih časov ni mogel proračun kratkoma podaljšati v stari višini za štiri mesece, kakor bi se to moralo zgoditi po členu 102. ustave, kadar ni narodno predstavništva. Če bi se to zgodilo, potem se absolutno ne bi mogli kriti izdatki za vojsko. Zato se je morala izdati na podlagi člena 116. ustave posebna uredba.

Izdatki so po dvanaestinah proračunjeni na 5.125,5 milijonov din, t. j. za 809,9 milijona din več, kakor bi znašali po starem proračunu. Ker so v tem znesku obsežene tudi anuitete, ki zapadejo večinoma v prvih štirih mesecih, v višini 152,6 milijona din, je proračun dejansko višji le za 657,3 milijona din.

Izdatki za vojsko bi po starem proračunu znašali 2928 milijonov dinarjev, po novem pa bodo znašali 3864 milijonov ali za skoraj eno milijardo več. Zaradi tako zelo zvišanih izdatkov je bila davčna reforma neizogibna.

Zvišati so se morali tudi osebni

Na seji ministrskega sveta se je sklepalo tudi

o finansiranju banovine Hrvatske.

Tudi to vprašanje se je rešilo in zato se izdaja uredba o finansiranju banovine Hrvatske.

Banovina Hrvatska dobiva po tej uredbi svoje dohodke in svoje organe, a tudi država ohrani na vsem ozemlju banovine svoje dohodke in svoje lastne organe. Poleg tega se ustanavljajo še neki skupni organi. To je novost. Nekateri organi so skupni tako državi ko banovini.

Banovini Hrvatski so dana potrebna sredstva, da more izvrševati svojo misijo in svoje posle, kakor ji je to potrebno.

V vsoto 5 milijard din pa spada tudi oni del, ki pripade banovini Hrvatski. Od te vsote se torej odvaja za banovino Hrvatsko potrebna vsota. Celotni proračun za vso državo je torej nekoliko večji od sedanjega.

Povečanje proračuna je nastalo tudi zaradi imenovanja večjega števila novih uradnikov v pravosodnem in prosvetnem ministrstvu.

izdatki, da se omogoči namestitev kvalificiranih mladih ljudi in tudi vsaj delno napredovanje uradnikov.

Glede materialnih izdatkov je bilo zaradi varčevanja določeno, da se ti krediti angažirajo le do višine 85 %. Znižala pa se bo vsota izdatkov tudi po definitivnem prenosu kompetenc na banovino Hrvatsko.

Finančni minister je nato govoril o našem gospodarskem položaju.

Gospodarska delavnost po svetu in tudi pri nas se razvija pod vplivom vojne. Glavne težkoče, ki jih morajo premagovati nevtralne države, so: popuščanje tečajev, dviganje hranilnih vlog, težavna nabava industrijskih surovin, dvig cen, večje zavarovalne premije, višji prevozniki stroški in večji državni izdatki. Vse te težkoče zahtevajo vedno večjo intervencijo države.

Vprašanje draginje povzroča kljub kontroli cen prav resno skrb.

Naš izvoz je zaradi vojne v septembru padel od 397 na 240 milijonov din, v decembru pa je že narasel na 728 milijonov din, do-

čim je znašal pred enim letom le 516 milijonov din. Enako se je gibal naš uvoz.

Tečaji drž. vrednostnih papirjev so v dvigu, kar dokazuje, da se naše gospodarstvo prilagodi vojnemu stanju.

Vrednost dinarja proti dolarju in švicarskemu franku je ostala precej enaka, vendar pa je kupna moč dinarja zaradi dviga cen padla.

Naša rudarska in topilniška delavnost napreduje.

Plačevanje davkov je relativno ugodno. Če se ne upošteva zvišanje nekaterih davkov in uvedba novih, potem je bil proračun realiziran za 97,53 %.

Manjši pa so bili tudi državni izdatki in je bil dosežen znaten prihranek.

Finančni minister je podal podrobno analizo posameznih poglavij proračuna. Za danes se omejujemo le na glavne izdatke:

Zvišanje ali zmanjšanje proračunov

	zvišanje v milij. din	zmanjšanje v milij. din	več
vrhov. drž. uprava	3,9	0,2	3,7
pokojn., invalidnine	88,5	—	88,5
državni dolгови	134,4	6,0	128,3
ministrstva:			
pravosodno	21,8	11,7	10,0
prosvete	34,2	—	34,2
zunanjih zadev	7,5	1,1	6,3
notranje	1,3	1,5	-0,2
finančno	25,6	1,0	24,6
vojno	317,2	5,0	312,2
gradbeno	12,9	—	12,9
prometno	155,1	19,4	135,5
poštno	33,8	4,3	29,5
trgovinsko	2,0	—	2,0
kmetijsko	7,8	0,1	7,6
gozdno in rud.	6,6	1,5	5,0
soc. politika	5,7	0,06	5,6
telesna vzgoja	4,3	0,9	3,4
Kraljevski namestniki so novi proračun že podpisali.			

Železniške tarife bodo vendarle povečane

V generalni direkciji državnih železnic se proučuje možnost zvišanja blagovne železniške tarife. Kakor se poroča iz Beograda, bo to vprašanje kmalu rešeno.

Mi smo že poudarili, da zvišanje blagovnih tarif nikakor ne bo gospodarstvu v prid, pa tudi ne državi, ker bo zvišanje tarif povzročilo tudi zvišanje vseh cen in s tem draginje. Sicer pa mislimo, da bi bilo edino pravilno, da bi se najprej zaslišal tarifni odbor in šele na podlagi njegovega mnenja bi se smele železniške blagovne tarife zvišati.

Maksimiranje prodajnih cen za sladkor

Zbornica za TOI v Ljubljani je bila obveščena, da je bila okroglica Prodajne centrale za sladkor v P. gradu glede maksimiranja prodajnih cen za sladkor, katero so objavili organi finančne kontrole, preklicana in s tem razveljavljena. Prodajna centrala za sladkor je o tem preklicu obvestila organe finančne kontrole z vabilom, da o tem obvestijo vse trgovce.

Zunanja trgovina

Trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Madžarsko je bila podaljšana do konca aprila.

Carinski dohodki v Angliji so znatno narasli. Tako so znašali v tem proračunskem letu 251 milijonov funtov, dočim so bili predvideni samo na 239 milijonov funtov.

Industrijski svet pri bolgarskem ministrstvu za trgovino in obrt je sklenil, da se za dve leti prepove ustanavljanje novih in razširjanje starih podjetij v mlinski stroki, industriji jedilnega olja ter tkalnicah volnenega sukna. Ta sklep pa mora še potrditi ministrski svet.

Grški drž. podtajnik za reguliranje cen je odobril zvišanje cen za vse vrste pismenega papirja, papirja za pisalne stroje ter za pisma. V prodaji na debelo se smejo cene dvigniti za 30 %. Cene tiskarskega papirja ter kartona pa se smejo zvišati za 20 odstotkov.

Doma in po svetu

Ministrski svet je odobril kredit 120 milijonov din za nabavo 15 lokomotiv, nekaj potniških vagonov in več sto tovornih vagonov. Vsa ta naročila dobe domače tvornice.

V dvanaestinah je predviden tudi kredit za ustanovitev 5. in 6. semestra medicinske fakultete v Ljubljani.

Proračun pravoslavne cerkve znaša 135 milijonov din. V tej višini ga je sprejel upravni odbor patriaršije na svojem zadnjem zasedanju v Sremskih Karlovcih.

Madžarski ministrski predsednik Teleky se je vrnil iz Italije skozi Ljubljano. Novinarjem je odklonil vsako izjavo, napovedal pa je, da bo morda v kratkem obiskal Jugoslavijo.

Veleposlanik Surić se je vrnil iz Pariza v Rusijo skozi Ljubljano.

Jubilejna razstava slovenskih upodabljačih umetnikov je bila v nedeljo slovesno otvorjena v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. Na razstavi so razstavljena dela 67 slovenskih umetnikov. Ne pozabite si ogledati razstavo!

Kongres Zveze jugoslovanskih planinskih društev je bil v nedeljo v Ljubljani. Kongresa so se udeležili tudi zastopniki bolgarskih planinskih društev.

Poslopje okrogne urada v Banjaluki se bo začelo v kratkem zidati. SUZOR je v ta namen že dovolil kredit 3 milijonov din.

Ponarejevalci 500-dinarških bankovcev so bili po zaslugi mariborske policije odkriti v Zagrebu, nato pa tudi v Radečah pri Zidanem mostu.

Smrtna kazen je uvedena v Nemčiji za vsakogar, ki bi spekuliral s kovinami ali jih odtegoval Nemčiji.

Romunska vlada je sklenila, da se prihodnje leto zgradi dve novi tvornici za cigarete.

Nemški industrialec v. Thyssen, ki je pobegnil iz Nemčije, je zaprosil za potni list v Ameriko. Nekateri francoski listi pa resno dvomijo, če se je Thyssen v resnici sprijel z narodnimi socialisti ter sumijo, da potuje v tujino v sporazumu z nar. socialisti.

Turška vlada je sklenila, da vežo turško liro na britanski funt.

Türksche Post v Carigradu je ustavila turška vlada, ker je prinašala vesti, ki so bile za Turčijo škodljive.

Finski dan v korist otrok padlih Fincev bodo priredili v Švici dne 6. aprila. Za Finsko je bilo dosedaj zbrano v Švici 1.600.000 šv. frankov.

A. ŠARABON & CO.

LJUBLJANA

Uvoz kolonijalne robe

Veletrgovina s specerijo

Veleprazarna za kavo

Minizacija dišave

Glavna zaloga rudniških vod

Brzovajni naslov:

ŠARABON LJUBLJANA

Telefon št. 26-66

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!